

Ekonomska aktivnost stanovnika opštine Raška

Ekonomska aktivnost stanovništva predstavlja jedan od ključnih pokazatelja razvoja lokalne zajednice, jer reflektuje nivo zaposlenosti, nezaposlenosti i stepen participacije radno sposobnog stanovništva u ekonomskim tokovima. Opština Raška, sa svojih **21.498 stanovnika**, pokazuje specifične trendove u pogledu ekonomske aktivnosti, koji su uslovljeni demografskim kretanjima, strukturom privrede, stepenom obrazovanja i migracionim tokovima.

Učešće stanovništva u ekonomskim aktivnostima ima direktan uticaj na privredni razvoj opštine, prihod domaćinstava i kvalitet života. Razumevanje ključnih faktora ekonomske aktivnosti omogućava donošenje adekvatnih mera za unapređenje zapošljavanja, smanjenje nezaposlenosti i povećanje ekonomskog potencijala opštine.

Osnovni podaci o ekonomskoj aktivnosti u opštini Raška

Prema dostupnim podacima, ukupno **8.307** lica u Raški se smatra ekonomski aktivnim, što čini **38,65%** ukupnog stanovništva opštine. Od toga, **7.109** lica je zaposleno, dok je **1.198** nezaposleno, što rezultira stopom nezaposlenosti od **14,42%**.

S druge strane, značajan deo populacije, tačnije **13.191** lica, spada u neaktivno stanovništvo, što predstavlja **61,35%** ukupnog broja stanovnika. Neaktivno stanovništvo uključuje lica koja se bave neplaćenim kućnim poslovima, proizvodnjom dobara za sopstvene potrebe i ostala lica koja nisu deo tržišta rada.

Tabela 1: Struktura ekonomske aktivnosti stanovnika opštine Raška

Kategorija stanovništva	Ukupno	% učešća u ukupnom stanovništvu
Aktivno stanovništvo	8.307	38,65%
- Zaposleni	7.109	33,08%
- Nezaposleni	1.198	5,57%
Neaktivno stanovništvo	13.191	61,35%
- Lica koja obavljaju kućne poslove	1.797	8,36%
- Ostala neaktivna lica	854	3,97%

Rodna struktura ekonomske aktivnosti

Kada se posmatra rodna struktura ekonomske aktivnosti, primećuje se da muškarci čine većinu aktivnog stanovništva (**4.607 lica ili 55,47%**), dok je broj ekonomski aktivnih žena značajno niži i iznosi **3.700 lica ili 44,53%**. Ova razlika ukazuje na izazove sa kojima se žene u Raški suočavaju u pogledu zapošljavanja i ekonomske participacije, što se dodatno ogleda u većem broju žena koje se bave neplaćenim kućnim poslovima.

Starosna struktura ekonomske aktivnosti

Posmatrajući ekonomske aktivnosti kroz starosne kategorije, primećuje se da najveći udeo aktivnog stanovništva dolazi iz starosne grupe od 30 do 49 godina, gde je **80,78%** stanovništva ekonomski aktivno. S druge strane, mladi od 15 do 24 godine pokazuju nisku stopu zaposlenosti i visok nivo nezaposlenosti.

Tabela 2: Ekonomska aktivnost po starosnim grupama

Starosna grupa	Ukupno stanovništvo	Aktivno stanovništvo	Zaposleni	Nezaposleni	Neaktivni
15–19 godina	1.091	68	32	36	1.023
20–24 godine	1.070	379	247	132	691
25–29 godina	1.093	757	597	160	336
30–49 godina	5.557	4.490	3.928	562	1.067
50–59 godina	2.810	1.928	1.701	227	882
60–64 godine	1.678	622	546	76	1.056
65 i više godina	5.229	63	58	5	5.166

Ključni zaključci:

- Ekonomska aktivnost raste sa godinama, dostižući vrhunac u kategoriji 30–49 godina, a zatim postepeno opada.
- Mladi do 29 godina imaju visok nivo neaktivnosti, što može biti posledica nastavka obrazovanja, nedostatka radnih prilika ili nezainteresovanosti za rad.
- Stariji od 50 godina imaju značajan broj neaktivnih lica, uglavnom zbog približavanja penzionisanju.

Nezaposlenost u Raški

Stopa nezaposlenosti u Raški iznosi **14,42%**, što je relativno visok nivo u odnosu na nacionalni prosek. Nezaposlenost je posebno izražena među mlađom populacijom, gde je kod mladih od 20 do 24 godine stopa nezaposlenosti čak **34,82%**, dok je u starosnoj grupi od 30 do 49 godina znatno niža i iznosi **12,52%**.

Glavni faktori nezaposlenosti su:

- **Ograničen broj radnih mesta u lokalnoj privredi**, posebno u sektorima koji privlače mlađe kadrove.
- **Nedostatak kvalifikacija koje su potrebne savremenom tržištu rada**, što otežava zapošljavanje mladih sa nižim obrazovanjem.
- **Emigracija mladih u potrazi za boljim poslovnim prilikama**, što smanjuje ekonomski potencijal opštine.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti u Raški

Podsticanje preduzetništva i samozapošljavanja:

- Obezbeđivanje subvencija i olakšica za mlade preduzetnike i žene preduzetnice.
- Organizovanje obuka za sticanje poslovnih veština.

Unapređenje obrazovanja i obuke:

- Razvijanje programa dualnog obrazovanja i stručnih kurseva u saradnji sa lokalnim poslodavcima.

Podrška zapošljavanju žena:

- Kreiranje fleksibilnih radnih aranžmana i usklađivanje poslovnih i porodičnih obaveza.

Razvoj novih privrednih sektora:

- Fokus na turizam, IT sektor i zanatstvo kako bi se obezbedila nova radna mesta za različite kategorije radnika.

Zaključak

Ekonomska aktivnost stanovništva opštine Raška pokazuje izazove karakteristične za manje opštine u Srbiji – visok udeo neaktivnog stanovništva, relativno visoku stopu nezaposlenosti i nedovoljnu diversifikaciju tržišta rada. Potrebne su ciljane mere za podsticanje zapošljavanja, posebno kod mladih i žena, kao i diversifikacija privrede kako bi se povećao broj radnih mesta i smanjila zavisnost od tradicionalnih sektora.

Analiza ekonomske aktivnosti žena u opštini Raška

Ekonomska aktivnost žena u opštini Raška predstavlja ključni aspekt za razumevanje rodne ravnopravnosti na tržištu rada, učešća žena u ekonomskim tokovima i njihove uloge u lokalnom razvoju. U nastavku se razmatraju osnovni podaci o ekonomskom položaju žena u opštini, njihova starosna struktura, zaposlenost i izazovi s kojima se suočavaju.

Osnovni podaci o ekonomskoj aktivnosti žena u Raškoj

Prema dostupnim podacima, ukupno **3.700 žena** u Raškoj je ekonomski aktivno, što čini **34,41%** ukupne ženske populacije opštine (**10.752 žene**). Među aktivnim ženama, **3.168** je zaposleno, dok je **532** nezaposleno, što ukazuje na stopu nezaposlenosti od **14,38%** među ekonomskim aktivnim ženama.

S druge strane, **65,59%** žena je ekonomski neaktivno, uključujući one koje se bave neplaćenim kućnim poslovima, brinu o porodici ili su starije od radno aktivne dobi.

Tabela 1: Ekonomska aktivnost žena u Raškoj

Kategorija stanovništva	Broj žena	Udeo u ukupnom broju žena (%)
Ekonomski aktivne žene	3.700	34,41%
- Zaposlene	3.168	29,46%
- Nezaposlene	532	4,95%
Ekonomski neaktivne žene	7.052	65,59%

Starosna struktura ekonomski aktivnih žena

Starosna struktura pokazuje značajne razlike u stepenu ekonomske aktivnosti žena u zavisnosti od njihove dobi. Najveća ekonomska aktivnost beleži se u starosnoj grupi od 30 do 49 godina, dok je aktivnost znatno niža kod mlađih (15–24 godine) i starijih žena (50 i više godina).

Tabela 2: Ekonomska aktivnost žena prema starosnim grupama

Starosna grupa	Ukupan broj žena	Aktivne žene	Zaposlene žene	Nezaposlene žene	Neaktivne žene
15–19 godina	528	21	10	11	507
20–24 godine	496	121	79	42	375
25–29 godina	520	338	262	76	182
30–49 godina	2.695	2.076	1.805	271	619
50–59 godina	1.386	873	773	100	513
60–64 godine	858	254	223	31	604
65+ godina	2.817	17	16	1	2.800

Ključni zaključci iz starosne strukture:

Najveća aktivnost kod žena od 30 do 49 godina:

- U ovoj grupi, čak **77%** žena je ekonomski aktivno, što je najviši nivo participacije na tržištu rada među svim starosnim grupama.
- Većina žena u ovom uzrastu je zaposlena, dok je stopa nezaposlenosti relativno niska (**13,05%**).

Mlade žene do 24 godine:

- Samo **28,63%** žena u ovom uzrastu je ekonomski aktivno, što ukazuje na fokus na obrazovanje i profesionalnu obuku, ali i na otežan ulazak na tržište rada.
- Stopa nezaposlenosti u ovoj grupi iznosi čak **34,71%**, što ukazuje na nedostatak prilika za zapošljavanje mladih žena.

Žene starije od 50 godina:

- Ekonomska aktivnost značajno opada sa godinama, posebno u starosnoj grupi od 60 do 64 godine, gde je samo **29,60%** žena ekonomski aktivno.

Ekonomski neaktivne žene

Ukupno **7.052 žena** u Raškoj je ekonomski neaktivno, što čini **65,59%** ukupnog broja žena. Od toga, najveći broj žena obavlja neplaćene kućne poslove (**21,75%**), dok se manji deo bavi proizvodnjom dobara za sopstvene potrebe (**0,33%**).

Izazovi i preporuke za povećanje ekonomske aktivnosti žena u Raškoj

Podrška zapošljavanju mladih žena:

- Organizovanje obuka i programa za sticanje veština traženih na tržištu rada, posebno u turizmu, zanatstvu i IT sektoru.
- Povezivanje mladih žena sa poslodavcima kroz programe stručne prakse i subvencije za zapošljavanje.

Podsticanje preduzetništva među ženama:

- Kreiranje fondova za podršku ženskom preduzetništvu i olakšavanje pristupa finansijskim resursima.
- Promocija preduzetničkih inicijativa u oblastima poljoprivrede, zanatstva i lokalnog turizma.

Razvoj fleksibilnih oblika zapošljavanja:

- Uvođenje fleksibilnog radnog vremena i rada od kuće kako bi žene mogle da usklade poslovne i porodične obaveze.

Jačanje socijalne podrške za žene starije od 50 godina:

- Organizovanje programa prekvalifikacije i profesionalne obuke za žene koje žele da ostanu aktivne na tržištu rada.
- Pružanje podrške kroz zdravstvene i socijalne usluge kako bi se produžila radna aktivnost žena u ovom uzrastu.

Promocija rodne ravnopravnosti:

- Sprovođenje kampanja za podizanje svesti o važnosti rodne ravnopravnosti na tržištu rada i ravnopravne podela kućnih poslova.

Zaključak

Ekonomska aktivnost žena u Raškoj pokazuje značajne razlike u zavisnosti od starosne grupe i ukazuje na brojne izazove, uključujući visok nivo nezaposlenosti kod mladih žena, nisku aktivnost starijih žena i velik broj žena koje su isključivo angažovane u neplaćenim kućnim poslovima.

Da bi se povećala ekonomska participacija žena, neophodno je sprovesti sveobuhvatne mere usmerene na zapošljavanje, obrazovanje i preduzetništvo. Povećanje ekonomskog učešća žena ne samo da bi doprinelo privrednom razvoju opštine, već bi i unapredilo kvalitet života i finansijsku sigurnost žena u Raškoj.

Analiza ekonomske aktivnosti žena do 30 godina u opštini Raška

Ekonomska aktivnost mladih žena do 30 godina u opštini Raška igra ključnu ulogu u ukupnom socio-ekonomskom razvoju lokalne zajednice. Ova starosna grupa predstavlja radni potencijal koji može doprineti ekonomskom razvoju kroz zapošljavanje, preduzetništvo i inovacije. Međutim, prisutni su izazovi vezani za zapošljavanje, obrazovanje i rodnu ravnopravnost, koji utiču na nivo njihove participacije na tržištu rada.

Analiza ekonomske aktivnosti žena do 30 godina pruža uvid u stepen njihove zaposlenosti, nezaposlenosti i ekonomske neaktivnosti, što je ključno za kreiranje efektivnih lokalnih politika i programa podrške.

Pregled osnovnih podataka

U opštini Raška živi ukupno **1.544 žena** starosti do 30 godina, što čini **14,37%** ukupne ženske populacije u opštini (**10.752 žene**). Od toga, ekonomski aktivno je **480 žena** ili **31,10%**, dok je **68,90%** žena ekonomski neaktivno, što ukazuje na ograničene mogućnosti za rad i visok nivo zavisnosti od drugih izvora prihoda.

Tabela 1: Ekonomska aktivnost žena do 30 godina u opštini Raška

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne
15–19 godina	528	21	10	11	507
20–24 godine	496	121	79	42	375
25–29 godina	520	338	262	76	182
Ukupno	1.544	480	351	129	1.064

Analiza ekonomske aktivnosti prema starosnim grupama

Žene starosti 15–19 godina:

- Samo **3,97%** žena u ovoj grupi je ekonomski aktivno, što je očekivano s obzirom na to da većina žena u ovom uzrastu nastavlja školovanje.
- Stopa nezaposlenosti u ovoj grupi je izuzetno visoka i iznosi **52,38%**, što ukazuje na izazove u pristupu tržištu rada za mlade žene bez radnog iskustva.
- Više od **96%** mladih žena je ekonomski neaktivno, uglavnom zbog obrazovanja.

Žene starosti 20–24 godine:

- U ovoj starosnoj grupi ekonomska aktivnost raste na **24,40%**, ali je i dalje znatno niža od proseka za opštinu.
- Stopa nezaposlenosti iznosi **34,71%**, što ukazuje na poteškoće u prelasku sa obrazovanja na tržište rada.
- Visok udeo neaktivnih žena (**75,60%**) pokazuje da mnoge žene u ovom uzrastu još uvek nisu integrisane u ekonomske tokove.

Žene starosti 25–29 godina:

- Ova grupa pokazuje najviši nivo ekonomske aktivnosti od **65%**, pri čemu je **77,51%** aktivnih žena zaposleno.
- Stopa nezaposlenosti u ovoj grupi je **22,49%**, što ukazuje na bolje prilike za rad u poređenju sa mlađim starosnim grupama.
- Među neaktivnim ženama, značajan procenat se bavi neplaćenim kućnim poslovima.

Izazovi sa kojima se suočavaju mlade žene u Raški

Visoka stopa nezaposlenosti među mladima

- Nedostatak radnih prilika za žene sa nižim obrazovanjem i nedostatak iskustva otežavaju njihov ulazak na tržište rada.

Nedovoljna dostupnost poslova u skladu sa obrazovnim profilom

- Većina mladih žena završava srednjoškolsko obrazovanje, ali se suočavaju sa neusklađenošću stečenih kvalifikacija sa potrebama lokalne privrede.

Rodni stereotipi i uloge

- Tradicionalne uloge često ograničavaju mogućnosti za ekonomsko osamostaljivanje mladih žena, koje su često angažovane u neplaćenim kućnim poslovima.

Odliv mladih

- Mnoge mlade žene napuštaju Rašku u potrazi za boljim mogućnostima za obrazovanje i zapošljavanje u većim gradovima, što dodatno doprinosi smanjenju radne snage u opštini.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti mladih žena

Na osnovu sprovedene analize, preporučuju se sledeće mere za poboljšanje ekonomskog položaja mladih žena u Raški:

Podsticaji za zapošljavanje mladih žena

- Subvencije za poslodavce koji zapošljavaju mlade žene.
- Podrška u vidu plaćenih pripravničkih programa za sticanje iskustva.

Razvoj programa obuke i prekvalifikacije

- Organizovanje stručnih obuka u oblastima sa visokim potencijalom za zapošljavanje, poput turizma, IT sektora i zanatstva.
- Saradnja sa lokalnim privrednicima u cilju identifikacije potrebnih veština.

Podrška preduzetništvu

- Kreiranje programa mentorstva i finansijske podrške za mlade preduzetnice.

- Olakšavanje pristupa fondovima za pokretanje sopstvenog biznisa.

Fleksibilni radni aranžmani

- Promovisanje rada od kuće i fleksibilnog radnog vremena za žene koje su u fazi osnivanja porodice.

Povećanje dostupnosti vrtića i podrške za majke

- Obezbeđenje bolje mreže dečjih vrtića kako bi se mladim majkama omogućilo da aktivno učestvuju na tržištu rada.

Zaključak

Analiza ekonomske aktivnosti žena do 30 godina u opštini Raška pokazuje nizak nivo radne participacije, visoku stopu nezaposlenosti i značajan udeo neaktivnih žena, posebno u mlađim starosnim grupama.

Da bi se poboljšala situacija, neophodne su sveobuhvatne mere usmerene ka edukaciji, podršci zapošljavanju i unapređenju poslovnog okruženja za žene. Implementacija ovih mera može doprineti povećanju zaposlenosti i boljim ekonomskim perspektivama za mlade žene u Raški, čime bi se smanjio odliv stanovništva i obezbedila održivost lokalne zajednice.

Analiza ekonomske aktivnosti žena od 50 do 65 godina u opštini Raška

Ekonomska aktivnost žena starosti od 50 do 65 godina u opštini Raška predstavlja važan segment radne snage, s obzirom na iskustvo, stručnost i doprinos koji ova starosna grupa može pružiti lokalnoj ekonomiji. Međutim, izazovi povezani sa zdravstvenim stanjem, brzim tehnološkim promenama i rodnim ulogama često ograničavaju njihove mogućnosti za dalju profesionalnu angažovanost.

Ova analiza pruža detaljan uvid u zaposlenost, nezaposlenost i ekonomsku neaktivnost žena u ovom uzrastu, uz identifikaciju ključnih izazova i predloga za poboljšanje njihove ekonomske participacije.

Pregled osnovnih podataka

U opštini Raška živi ukupno **2.244 žene** starosti od 50 do 65 godina, što čini **20,87%** ukupne ženske populacije (**10.752 žene**). Među njima, ekonomski aktivno je **1.127 žena**, što čini **50,24%**, dok je **49,76%** neaktivno.

Tabela 1: Ekonomska aktivnost žena od 50 do 65 godina

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne
50–59 godina	1.386	873	773	100	513
60–64 godine	858	254	223	31	604
Ukupno	2.244	1.127	996	131	1.117

Analiza ekonomske aktivnosti žena od 50 do 65 godina

Zaposlenost žena (50–65 godina):

- Ukupno **996 žena** je zaposleno u ovom uzrastu, što čini **44,38%** ukupne ženske populacije ove starosne grupe.
- Najveći broj zaposlenih žena pripada starosnoj grupi od 50 do 59 godina (773 žene), dok u grupi od 60 do 64 godine radi znatno manje žena (223 žene).

Nezaposlenost žena:

- U posmatranoj grupi nezaposleno je ukupno **131 žena**, što čini **11,63%** ekonomski aktivnih žena.
- Starosna grupa 50–59 godina ima veću stopu zaposlenosti i manju nezaposlenost (100 nezaposlenih), dok žene u grupi 60–64 godine imaju manju stopu zaposlenosti i veću verovatnoću za dugotrajnu nezaposlenost.

Ekonomska neaktivnost:

- Ukupno **1.117 žena** je ekonomski neaktivno, što čini **49,76%**, pri čemu najveći broj pripada grupi od 60 do 64 godine.
- Glavni razlozi ekonomske neaktivnosti su zdravstveni problemi, nedostatak prilika za rad u skladu sa stečenim veštinama i društvene uloge u vezi sa brigom o domaćinstvu.

Poređenje starosnih grupa

Tabela 2: Poređenje ekonomske aktivnosti po starosnim grupama

Starosna grupa	Udeo aktivnih (%)	Udeo zaposlenih (%)	Udeo nezaposlenih (%)
50–59 godina	62,99%	55,78%	7,21%
60–64 godine	29,60%	26,00%	3,60%

Zaključci iz poređenja:

- U grupi od 50 do 59 godina, stepen ekonomske aktivnosti je veći, pri čemu se žene nalaze u radnom odnosu duži vremenski period.
- U grupi od 60 do 64 godine, ekonomska aktivnost opada zbog približavanja starosne granice za penzionisanje, zdravstvenih faktora i nedostatka prilika za zapošljavanje starijih radnika.

Izazovi sa kojima se suočavaju žene starije od 50 godina u Raškoj

Ograničen pristup tržištu rada:

- Poslodavci često preferiraju mlađe radnike, zbog čega žene starije od 50 godina teže pronalaze posao.

Nedostatak prilagođenih radnih mesta:

- Poslovi koji zahtevaju fizički rad ili intenzivan angažman često nisu pogodni za starije žene, dok su prilike u administraciji i uslugama ograničene.

Briga o domaćinstvu i porodici:

- Mnoge žene u ovom uzrastu napuštaju tržište rada zbog porodičnih obaveza, brige o starijim članovima porodice ili unucima.

Zdravstveni problemi:

- Starije žene se suočavaju sa povećanim zdravstvenim rizicima koji utiču na njihovu sposobnost da ostanu aktivne na tržištu rada.

Nedovoljna podrška za prekvalifikaciju:

- Programi prekvalifikacije i dodatne edukacije često nisu usmereni ka ženama starijeg uzrasta, čime se smanjuju šanse za prilagođavanje novim zahtevima tržišta rada.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena starijih od 50 godina

Podsticaji za zapošljavanje starijih žena:

- Uvođenje poreskih olakšica i subvencija za poslodavce koji zapošljavaju žene starije od 50 godina.

Programi prekvalifikacije i doživotnog učenja:

- Organizovanje obuka i edukacija kako bi se starije žene osposobile za rad u savremenim sektorima, kao što su turizam, administracija i zanatstvo.

Razvoj fleksibilnih radnih aranžmana:

- Promovisanje skraćenog radnog vremena i rada od kuće kako bi žene mogle da usklade poslovne i porodične obaveze.

Podrška preduzetništvu:

- Kreiranje fondova za podršku ženama starijim od 50 godina koje žele da pokrenu sopstveni biznis u sektorima zanatstva, ugostiteljstva i uslužnih delatnosti.

Podizanje svesti o važnosti zapošljavanja starijih žena:

- Kampanje koje bi podstakle poslodavce da prepoznaju vrednost iskustva i znanja koje starije žene donose radnom okruženju.

Zaključak

Ekonomska aktivnost žena od 50 do 65 godina u opštini Raška pokazuje da značajan deo njih ostaje aktivan na tržištu rada, ali je primećen trend opadanja zaposlenosti sa godinama.

Uprkos izazovima sa kojima se suočavaju, žene ove starosne grupe i dalje predstavljaju važan segment radne snage, a adekvatne mere podrške i politike mogu pomoći u produženju njihovog radnog veka i povećanju stepena njihove ekonomske participacije.

Strateški fokus na obuke, fleksibilne radne aranžmane i podršku preduzetništvu može doprineti poboljšanju ekonomskog položaja žena starijih od 50 godina i njihovoj većoj uključenosti u društvene i ekonomske tokove opštine Raška.

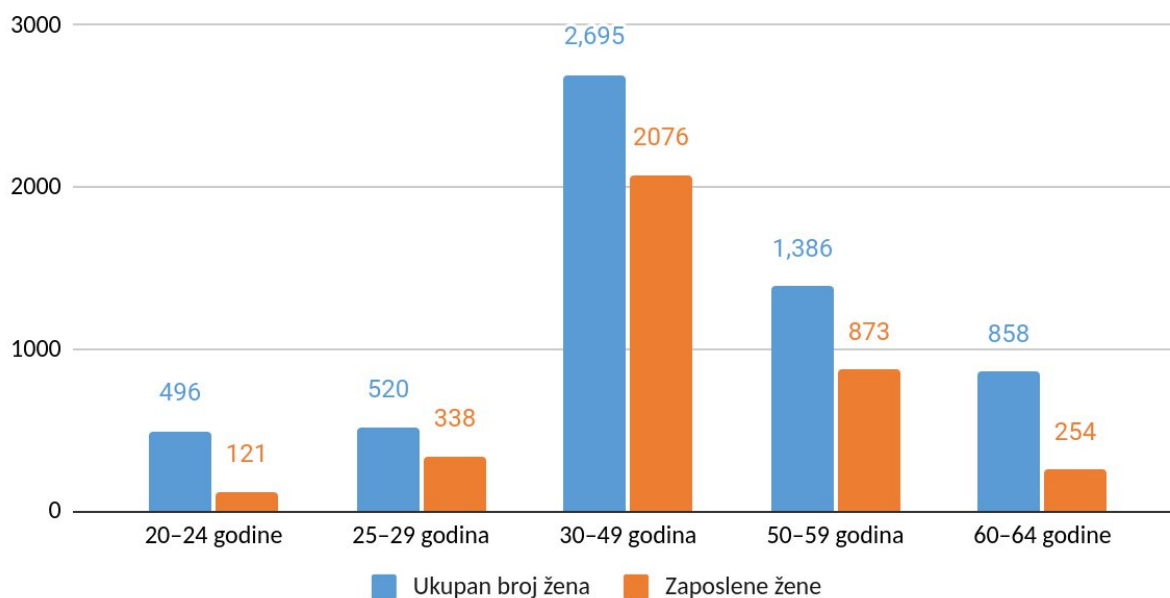
Analiza stepena zaposlenosti žena starosti od 20 do 65 godina u opštini Raška

Na osnovu dostavljenih podataka, sprovedena je detaljna analiza zaposlenosti žena u opštini Raška u starosnom intervalu od 20 do 65 godina. Analiza uključuje apsolutne brojeve zaposlenih žena, procenat zaposlenosti u odnosu na ukupan broj žena u ovom uzrastu, kao i procenat zaposlenosti za svaku pojedinačnu starosnu grupu.

Tabela: Broj žena i procenat zaposlenosti po starosnim kategorijama (Raška, 2022)

Starosna grupa	Ukupan broj žena	Zaposlene žene	% zaposlenih u odnosu na broj žena po starosnoj grupi
20–24 godine	496	121	24,40%
25–29 godina	520	338	65,00%
30–49 godina	2.695	2.076	77,06%
50–59 godina	1.386	873	62,98%
60–64 godine	858	254	29,60%
Ukupno (20–65 godina)	5.955	3.662	61,50%

Broj zapošljenih žena po starosnim kategorijama (20 do 65 godina) u Raški

Analiza rezultata:

1. Ukupan procenat zaposlenih žena (20–65 godina):

- Od ukupno **5.955 žena** u ovom starosnom intervalu, zaposleno je **3.662 žene**, što čini **61,50%**, dok je preostali deo ekonomski neaktivan ili nezaposlen.

- Ovaj procenat pokazuje da je Raška u znatno boljoj situaciji u pogledu zaposlenosti žena u odnosu na druge opštine u regionu, što može ukazivati na povoljnije ekonomske prilike i veću ponudu poslova za žene.

2. Zaposlenost po starosnim grupama:

- **Najveći procenat zaposlenih žena** je u grupi **30–49 godina**, gde je zaposleno **77,06%** žena, što pokazuje da su žene u ovom uzrastu najaktivnije na tržištu rada.
- **Najniži procenat zaposlenosti** zabeležen je kod mladih žena u starosnoj grupi **20–24 godine**, gde je zaposleno **24,40%**, što može ukazivati na otežan ulazak mladih žena na tržište rada nakon završetka školovanja.
- U starosnoj grupi **50–59 godina**, zaposlenost iznosi **62,98%**, što ukazuje na relativno visoku radnu aktivnost u ovoj starosnoj grupi, dok se u grupi **60–64 godine** zaposlenost značajno smanjuje na **29,60%**, što je očekivano zbog približavanja penziji.

3. Mlade žene (20–29 godina):

- Ukupno **1.016 žena** spada u ovu starosnu grupu, od kojih je zaposleno **459**, što čini **45,18%** ukupne zaposlenosti ove grupe.
- Ovi podaci ukazuju na relativno dobru situaciju u pogledu zapošljavanja mladih žena, ali i dalje postoji prostor za unapređenje kroz programe stručne prakse i osnaživanja za tržište rada.

Zaposlenost žena u opštini Raška je relativno visoka u odnosu na druge opštine, sa **61,50%** žena u uzrastu od 20 do 65 godina koje su zaposlene. Najveći broj zaposlenih žena nalazi se u starosnoj grupi 30–49 godina, dok mlade žene i žene starije od 50 godina imaju nešto niže stope zaposlenosti.

Potrebno je usmeriti pažnju na podršku mladim ženama pri ulasku na tržište rada, kao i pružanje dodatne podrške starijim ženama kroz fleksibilne radne uslove i programe osposobljavanja.

Zaključno izlaganje o ekonomskoj aktivnosti žena u opštini Raška

Analiza ekonomske aktivnosti žena u opštini Raška pruža dragocen uvid u njihov položaj na tržištu rada, izazove sa kojima se suočavaju, kao i potencijale za poboljšanje njihove radne participacije. Rezultati pokazuju da žene čine značajan deo radno sposobnog stanovništva, ali je njihov nivo ekonomske aktivnosti niži u odnosu na muškarce, dok se u starosnim grupama primećuju izražene razlike u stepenu angažovanosti.

Ključni nalazi:

Nizak nivo ekonomske aktivnosti:

- Samo **34,41%** žena u Raškoj je ekonomski aktivno, što znači da su zaposlene ili traže posao. Većina neaktivnih žena je angažovana u neplaćenim kućnim poslovima, što ukazuje na prisutne tradicionalne uloge u društvu.

Visoka stopa nezaposlenosti među ženama:

- Od ukupnog broja ekonomski aktivnih žena, **14,38%** je nezaposleno, što je značajno veće u odnosu na muškarce iste starosne grupe. Ova činjenica upućuje na potrebu za većom podrškom u oblasti zapošljavanja i profesionalnog razvoja žena.

Starosne razlike u ekonomskoj aktivnosti:

- Mlade žene do 30 godina imaju nižu stopu zaposlenosti i veći procenat nezaposlenosti, što ukazuje na izazove u tranziciji sa obrazovanja na tržište rada. Sa druge strane, žene starije od 50 godina često se povlače sa tržišta rada zbog zdravstvenih razloga i neusklađenosti njihovih veština sa savremenim zahtevima poslodavaca.

Dominacija sektora sa nižim primanjima:

- Većina zaposlenih žena radi u sektorima sa nižim platama, poput administracije, trgovine i uslužnih delatnosti, što doprinosi finansijskoj nesigurnosti i ograničenim mogućnostima za profesionalni napredak.

Nedovoljna podrška za usklađivanje poslovnih i porodičnih obaveza:

- Veliki broj žena je neaktivan zbog obaveza u domaćinstvu, brige o deci i starijim članovima porodice, što ukazuje na potrebu za proširenjem sistema podrške kroz razvoj mreže vrtića i drugih socijalnih usluga.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena:

Podrška zapošljavanju žena kroz ciljane programe:

- Kreiranje specijalizovanih programa zapošljavanja namenjenih ženama, uz fokus na mlade i žene starije od 50 godina.

- Subvencije za poslodavce koji zapošljavaju žene u sektorima sa nedovoljnom zastupljenošću.

Unapređenje obrazovanja i prekvalifikacija:

- Organizovanje programa obuka i prekvalifikacija za zanimanja koja su tražena na tržištu rada, uključujući IT sektor, zanatstvo i uslužne delatnosti.

Podrška preduzetništvu žena:

- Kreiranje finansijskih mehanizama i programa mentorstva koji bi podržali žene u pokretanju sopstvenog biznisa.
- Pružanje edukacije u oblasti poslovnog upravljanja i marketinga.

Razvoj fleksibilnih radnih aranžmana:

- Promovisanje rada od kuće i skraćenog radnog vremena kako bi se omogućilo bolje usklađivanje privatnog i poslovnog života.

Podizanje svesti o značaju ekonomske nezavisnosti žena:

- Organizovanje kampanja i radionica koje bi podstakle žene da aktivno učestvuju na tržištu rada i prepoznaju svoje mogućnosti za profesionalni razvoj.

Zaključak

Žene u opštini Raška predstavljaju značajan, ali nedovoljno iskorišćen resurs u lokalnoj ekonomiji. Njihova ekonomska aktivnost je niska, dok se suočavaju sa brojnim izazovima, uključujući visoku nezaposlenost, neadekvatan pristup tržištu rada i dominantne rodne uloge koje ih ograničavaju u profesionalnom razvoju.

Implementacija sveobuhvatnih mera podrške koje uključuju zapošljavanje, obrazovanje i podršku preduzetništvu, može značajno doprineti povećanju ekonomske participacije žena, jačanju njihove finansijske sigurnosti i unapređenju ukupne ekonomske situacije u opštini Raška.